

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. V. Ex solo præcepto Ecclesiæ, vino consecrando miscenda est in
calice modicissima aqua, sub gravi obligatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

guinem debeat esse, & dici simpliciter potus vi-
nalis. Quare?

Principalis, inquit Doctor supra, ratio est, quia
sic Christus instituit. Bona congruentia: quia secundu-
m pars principalis nutritionis, id est potus, principaliter
consistit in vino, ut in potu principali. Vino, inquam,
sive naturali de uva expresso, sive miraculose
facto ex aqua, aut alia materia, quale fuit in nu-
pitiis Cana Galilee; quod dicitur vinum de vi-
te, quia quoad essentiam, usum, & cetera, ejul-
dem planè rationis est cum vinis naturaliter ex-
pressis, & ideo materia consecrabilis. Secùs di-
cendum de vino adusto sive sublimato, quod
vel non est in substantia vinum, vel si ejusdem
essentia, non habet verum statum vini usualis,
prout habet vinum miraculosum.

Similiter valet vinum aqua modicâ permix-
tum, in quo etiam creditur Saluator noster Sa-
cramentum Sanguinis sui instituisse, ut propter
ea ab aliquibus dubitetur, an hæc mixtio non sit
de essentia Sacramenti. Quin esse de essentia, as-
serit Armacanus l. 9. de qq. Armenorum cap. 9.
Aliis paucis placet præceptum divinum: nostra
sententia cum Scholasticis communiter asserit:

CONCLUSIO V.

Ex solo præcepto Ecclesiæ, vino
consecrando miscenda est in
calice modicissima aqua, sub
gravi obligatione.

Quòd vino ante Consecrationem aqua ad-
misceri debeat, docent omnes Catholici
cum Ecclesia universali in Concilio Florentino
contra Armenos. Verba Concilii in decreto sup-
er unione Armenorum sunt hæc: Tertium est Eu-
charistia Sacramentum, cuius materia est panis triti-
ceus, & vinum de vite, cui ante Consecrationem
aqua modicissima admisceri debet.

Probationem adjungit triplicem, dicens: Aqua
autem ideo admiscetur, quoniam, iuxta testimonia
SS. Patrum, creditur ipsum Dominum in vino aqua
permixto hoc instituisse Sacramentum. Deinde quia
hoc convenit Dominica Passionis representationi. In-
quit enim B. Alexander Papa V. à B. Petro; In Sa-
cramentorum obligationibus, que intra Missarum solema
Domino offeruntur, vinum & aqua permixtum of-
ferri debet, quia utrumque, id est, Sanguis, & aqua,
ex latere Christi profusus legitur. Tertio etiam con-
venit ad significandum huius Sacramenti effectum, qui
est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim po-
pulum significat &c.

Eandem veritatem, iisdem rationibus suf-
fultam, novissimè, contra Hæreticos nostri tem-
poris, tradidit Concilium Tridentinum sess. 22.
cap. 7. his verbis: Monet deinde Sancta Synodus,
præceptum esse ab Ecclesia Sacerdotibus, ut aquam vino
in calice offerendo miscerent; tum quòd Christum Do-
minum ita fecisse credatur, tum etiam, quia è latere

eius aqua simul cum Sanguine exierit, quòd Sacramen-
tum hæc mixtione recollitur: & cum aqua in Apocal.
B. Ioannis populi dicantur, ipsius populi fidelis cum Ca-
pite Christi unio representatur. Alia Concilia, Pon-
tifices, & Patres magno numero vidè apud Bel-
lar. de Eucharist. lib. 4. cap. 10. & alios.

Ex quibus omnibus perspicuè manifestum est,
hanc mixtionem fuisse in usu à principio Eccle-
siae. Sanè factum Christi testatur Divus Jacobus
in sua Liturgia ibi: Similiter postquam cenavit ac-
cipiens calicem, & permisit ex vino, & aqua &c.
Neque dubitandum, Apostolos ad ejus imita-
tionem idem fecisse, & ita faciendum præcepisse.
Hinc appositè Alexander I. Epistola 1. ad
omnes Orthodoxos cap. 4. Non debet enim (ut
à Patribus accepimus, & ipsa ratio docet) in calice Do-
mini aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrum-
que permixtum. Qui illi Patres, nisi Apostoli, &
Pontifices prædecessores?

Quòd si objicias, Sanguis & aqua, que fluxe-
runt ex latere Christi, manserunt impermixta.
Resp. etiam separatim infundi aquam & vinum.
Deinde in terra simul fuerunt Sanguis & aqua,
& in calice simul sunt vinum & aqua.

Nullius quoque momenti est, quòd opponit-
ur ex Isaie cap. 1. v. 22. Vinum tuum mixtum est
aqua. Quòd interpretatur Divus Hieronymus in
illam locum de amissis Judæorum sinceritate.
Quis enim nesciat unam & eandem rem, secun-
dum varias considerationes, posse significare
bonum & malum? Sic quippe leo significat
Christum Apoc. 5. v. 5. Ecce venit leo de Tribu
Iuda &c. Significat etiam Diabolum 1. Petri 5.
v. 8. Quia adversarius vester Diabolus tanquam leo
rugiens circuit, querens quem devoret.

Porrò in Eucharistia non fieri commemora-
tionem solius Passionis Christi, ut Hæretici vo-
lunt, sed etiam unionis Christi cum Ecclesia, in
terminis docet Concilium Tridentinum sess. 13.
cap. 2. ibi: Pignus præterea id (Sacramentum Eu-
charistia) esse voluit futura nostra gloria, & perpetua
felicitate, adeoq; symbolum unius illius Corporis, cuius
ipse caput exiit, cuique nos tanquam membra, ar-
tissimâ Fidei, spei, & Charitatis connectione adstri-
ctos esse voluit, ut id ipsum omnes diceremus, nec es-
sent in nobis schismata.

Unde ipse Christus, qui Lucæ 22. v. 19. dixit:
Hoc facite in meam commemorationem; etiam dixit
Matth. 26. v. 27. Bibite ex hoc omnes. Et Aposto-
lus 1. Cor. 10. postquam dixisset v. 16. Calice be-
nedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio San-
guinis Christi est? Et panis, quem frangimus, nonne
participatio Corporis Domini est? Statim subiungit
v. 17. Quoniam unus panis, unum Corpus multi sum-
mus; omnes, qui de uno pane participamus.

Sed cum hæc factis inter Catholicos consent,
controversia tamen est, que, aut qualis sit necessi-
tas huius mixtionis, an Sacramenti, an solius præ-
cepti? Si præcepti, an Divini, aut dumtaxat Ec-
clesiastici? Conclusio nostra est communis Schol-
asticorum, & specialiter Scoti supra n. 2. ubi sic

F 2 lego:

aliaque Cõ-
cilia, & Pa-
tres apud
Bellarminũ.

Probatue
in super ex
facto Chris-
ti.

Alexander I.

Apostolo-
rum, & 28.
tificum,

44.

Isaie 2.

Apoc. 5. v. 5.
1. Petri 5.

& ex unio-
ne Christi
cum Eccle-
sia.

Tridem.

Luc. 22.

Matth. 26.

1. Cor. 10.

45.

Misceri de-
bet ex solo
præcepto
Ecclesiæ,

ut fatetur Scotus,

lego: Huic autē vino (consecrando) apponere aquam non est simpliciter necessarium de necessitate Sacramenti, quia etiam quando apposita est, non convertitur in Sanguinem, nisi prius sit conversa in vinum, & ita modica est apponenda, & ita tempestive, quod ante Consecrationem posita conversa fuisse in vinum. Græci etiam non apponunt aquam, ut dicit Innocentius de Officiis Missæ parte 3. c. 4. vel 5. Est tamen de necessitate Ministris propter præceptum Ecclesiæ: & etiam Christus vinum, cum quo fuit aqua mixta, consecravit, iuxta illud Damasc. libro 4. cap. 14. Christus calicem ex vino & aqua tradidit Discipulis suis dicens: Bibite ex hoc omnes: Hic est enim Sanguis meus &c. Congruentia appositionis aquæ in vinum est propter mysterium, ut significetur populus uniti Christo iuxta illud de Consec. dist. 2. cap. Omne: Cùm in calice aqua vino miscetur, populus Christo unitur, id est, copulandus significatur per fidem, & dignam Sacramenti perceptionem. Hæc Doctor Subtilis.

referens Damascenum.

Ubi noto, quod de Græcis refertur ex Innoc. (apud me lib. 4. Mysteriorum Missæ cap. 32.) & docet Magister in littera; hoc, inquam, non subsistere, ut clarè potest ostendi ex pluribus auctoritatibus Græcorum Patrum, Damasceni, Clementis Alexandrini, Justinii, & aliorum, uti etiam ex ipsorum Liturgiis, in quibus mixtio aquæ, etiam ante Consecrationem, præscribitur.

Mixtio aquæ etiam Græcis præscribitur ante Consecrationem,

Alia tamen est ceremonia, quâ Græci utuntur paulò ante communionem, miscendi calicem consecratum aquâ fervente, quæ objecta est eis ab Eugenio Papa in Concilio Florentino. Fortè ex hac aliqui interpretati sunt, eos non miscere calicem ante Consecrationem, & inde talis de ipsis percrebuit opinio.

Unde neque Innocentius, neque Magister absolute affirmant ita esse, sed inquirunt, Græcorum Ecclesiæ dicitur aquam non apponere. Prima quoque probatio Scoti patitur non modicam contradictionem, etiam ab his, qui in assertione principali conveniunt, ut videbimus Conclusionem sequenti.

46. Non est de necessitate Sacramenti;

Itaque mixtionem aquæ non esse de necessitate Sacramenti, colligunt communiter Doctores ex Concilio Florentino, & Tridentino supra commemoratis. Enimverò Florentinum non dicit materiam calicis esse vinum ex vite, mistam aquâ, sicut asserit materiam Corporis esse panem triticum, aut materiam Confirmationis esse Chrisma confectum ex oleo & balsamo; sed, Vinum de vite, cui ante Consecrationem aqua modicissima adhiberi debet, scilicet ex præcepto; prout intellexit Concilium Tridentinum supra monens: Præceptum esse ab Ecclesiâ Sacerdotibus, ut aquam vino in calice offerendo miscerent. Et ideo sess. 13. ubi expressè agit de hoc Sacramento, nullam aquæ, sive mixtionis facit mentionem, vinum tantummodò nominans tamquam materiam essentialem.

ut manifestè tradidit Tridentinū.

Confirmatur ex Rubricis generalibus Titulo

de Defectibus cap. 4. n. 8. Si autem celebrans ante Consecrationem calicis advertat non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, & proferat verba Consecrationis. Si advertat post Consecrationem calicis, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.

Confirmatur ex Rubricis generalibus.

Idem insinuant Patres, dum tantum dicunt consuetudinem hanc esse servandam, ut ex ipsorum verbis ponderat Suarez disp. 45. sect. 2.

& facti insinuantur à SS. Patribus. Suarez.

Nec obstat factum Christi: sic quippe panis azymus, juxta doctrinam Ecclesiæ Latinæ, & ferretur de necessitate Sacramenti, & fermentatus secundum sententiam Græcorum. Quid si etiam Christus consecraverit vinum rubrum, etiam hoc propterea essentiale?

Nec obstat factum Christi.

Sufficit profectò substantiam rei, quam Christus consecravit, manere immutatam. Porro per additionem, vel subtractionem aquæ non mutatur substantia vini, saltem in morali estimatione hominum, qui vinum purum & lymphatum pro eodem potu usurpant. Quo ergo fundamento asserere poterò, mixtionem illam aquæ esse essentialem, cum ex traditione & doctrina universalis Ecclesiæ potius constet oppositum?

Nullam ergo est fundamentum dicendi mixtionem esse essentialem.

Dices: Calix Domini non est aqua sola (verba sunt Divi Cypriani lib. 2. Epistolâ 3. aliâ Epistolâ 63.) aut vinum solum, nisi utrumque sibi miscetur: quo modo nec Corpus Domini potest esse farina sola, aut aqua sola, nisi utrumque adunatum fuerit & copulatum, & panis unius compage solidatum. Et paulò antè in eadem Epistola sic ait: Quando autem in calice vino aqua miscetur, Christo populus adunatur, & credentium plebs ei, in quem credit, copulatur & coniungitur. Que copulatio & coniunctio aquæ & vini sic miscetur in calice Domini, ut mixtio illa non possit ab invicem separari.

47. Obicitur auctoritas D. Cypriani.

Similiter loquitur Julius Papa, & ponitur de Consec. dist. 2. cap. 7. ibi: Ergo cum in calice vino aqua miscetur, Christo populus adunatur, & credentium plebs ei, in quem credit, copulatur & iungitur. Que copulatio & coniunctio aquæ & vini sic miscetur in calice Domini, ut mixtio illa non possit separari.

item Julii Pontificis.

Ante Responsum nota ex Divo Augustino lib. 4. de doctrina Christiana cap. 21. Beatus, inquit, Cyprianus submisso dicendi genere utitur in eo libro (sic appellat Epistolam citatam) ubi de Sacramento calicis disputat. Solvitur quippe ibi questio, in qua queritur, utrum calix Dominicus aquam solum, an eam vino mixtam debeat habere &c.

D. Augusti.

Agit itaque hîc Cyprianus contra Aquarios, qui solum aquam in Sacrificio offerrebant, probans ex multis Scripturæ locis, mixtionem vini esse traditionem Dominicam, adeoque necessariam, necessitate etiam Sacramenti.

Agit D. Cyprianus contra Aquarios solum aquam offerentes.

Hoc notato, difficilia adhuc sunt verba Cypriani, quem idcirco Præpositus & Valquez admittunt esse in contraria opinione. Ego autem respondeo, omnem comparisonem claudicare, adeo-

48. Valquez & Præpositus putant eum esse in contraria opinione.

adeoque tantum velle, ita solum vinum consecrari illicitè, quamvis validè; sicuti sola farina, aut aqua sola consecratur illicitè & invalidè: brevis, æquiparare illa in ratione illiciti, non in ratione invalidi.

Colligo ex verbis immediatè præcedentibus: Sic autem in sanctificando calice Domini offerri aqua sola non potest, quo modo nec vinum solum potest (scilicet licitè) nam si vinum tantum quis offerat, Sanguis Christi incipit esse sine nobis (ergo valet Consecratio) si verò aqua sit sola, plebs incipit esse sine Christo (ergo invalida oblatio) quando autem utrumque miscetur, & adunatione confusà sibi invicem copulatur, tunc Sacramentum spirituale & celeste perficitur. Spiritale utique & celeste, etiam ipsi consecranti; alioquin vinum solum offerenti, utpote mortaliter peccanti, potius mors, quam vita spiritualis.

Accedit, quòd Divus Cyprianus in Epistola illa totus sit in probanda necessitate vini contra Hæreticos Aquarios, parùm sollicitus de necessitate aquæ, quam illi admittebant, & per consequens de gradu necessitatis; sed, supponens ipsorum errorem, ex necessitate essentiali aquæ conatur ostendere necessitatem essentialem vini.

Comparat ergo aquam, & vinum quoad necessitatem illam, etiam quoad gradum in errore illorum Hæreticorum, non tamen juxta verum & communem sensum Ecclesiæ, à quo non suspicior tantum virum voluisse recedere; & estò recessisset, veluti cum docuit, ab Hæreticis baptizatos esse rebaptizandos, malum sequi doctrinam totius Ecclesiæ universalem, quam unius Cypriani particularem.

Nam quod attinet ad Julium Pontificem, satis colligitur ex fine illius decreti, ly Non possit, in verbis præallegatis, non esse particulam irritantem, sed dumtaxat prohibentem; sic quippe concludit: Et ideo nulli deinceps licitum sit aliud in sacrificiis divinis offerre, nisi, juxta antiquorum sententiam Conciliorum, panem tantum, & calicem vino & aqua permixtum. De cetero aliter quàm præceptum est, faciens, tamdiu à Sacrificio cessabit &c. Ubi nulla sit mentio invaliditatis.

Ergo quando in eodem decreto dicit; Vt mixtio illa non possit separari, supple, licitè; nam id simpliciter possumus, quod jure possumus, & simpliciter non possumus, quod licitè facere non possumus. Vel, ut loquitur Innoc. III. lib. 4. de Myster. Missæ cap. 32. Non potest, id est, non debet, quia non dicitur posse fieri, quod de iure non sit, argumento L. Filius 15. ff. de Conditio. instit. ibi: Nam que facta lædunt pietatem, existimationem, reverentiam nostram & (ut generaliter dixerim) contra bonos mores sunt, nec facere nos posse credendum est.

Certè in antiquis Conciliis non apparet vestigium sententiæ invalidantis Consecrationem solum vini. Et hinc Pontifex immediatè subdit verbis objectis: Nam si vinum tantum quis offerat, Sanguis Christi esse incipit sine nobis &c. ut supra apud Cyprianum.

Et si instes: ergo tunc non manet significatio unionis Ecclesiæ cum Christo. Resp. illam non esse de essentia Eucharistiæ; sed neque significatio aquæ, quæ profluit ex latere Christi.

Queris à me, quæ igitur sit significatio essentialis seu sacramentalis? Dico breviter, significatio Corporis & Sanguinis Christi, per modum cibi & potus animæ; quamquam & in hoc ipso, quòd Eucharistia sit cibus vel potus animæ, quis non videt significari gratiam sanctificantem, per quam anima unitur Christo, ut alimento spirituali? Estò amplius, & alio titulo illa unio significetur per mixtionem aquæ cum vino, sed non nisi ex institutione Ecclesiæ, adeoque non sacramentaliter, ut jam ostendo.

Verosimilius est Christum non determinasse nisi materias, & formas essentielles Sacramentorum; cætera reliquisse dispositioni suæ Ecclesiæ: atqui ex dictis certum est, mixtionem aquæ non esse materiam essentialem; ergo veritè apparet non à Christo, sed à sola Ecclesia præceptam. Et quidem præceptum Ecclesiæ nemo negare potest, nisi velit contradicere Concilio Tridentino supra sess. 22. cap. 7. simpliciter id asserenti.

Scio idem præcipi posse à Deo & ab Ecclesia; sed etiam non ignoro, præcepta sine necessitate minimè esse multiplicanda. Et quæ hinc necessitas præcepti divini? Aut si præceptum divinum, cur Florentinum illud tacuit? Cur Tridentinum istud non proposuit Sacerdotibus, celebrare volentibus, sicuti communicare volentibus sess. 13. cap. 7. proposuit præceptum divinum: Probet seipsum homo. 1. Cor. 11. v. 28. & omnibus post Baptismum lapsis sess. 14. c. 5. jus divinum integræ Confessionis?

Responder aliquis; quia præceptum mixtionis erat controversum, & qualicumque obligatio sufficiebat proposito Concilii. Acute! Sed quæro; quis ergo indicavit tibi obligationem juris divini? Nam & aliis Conciliis satis erat obligatio humana; Traditio autem rem certam facit, vel si etiam de Traditione disputatur, quis Judex, nisi Ecclesia? Et verò Ecclesia nullibi rem determinavit, ut fateris; ergo talis obligatio gratis asseritur.

Dices; ipse Christus factò & verbo sententiam pronuntiavit, miscens aquam vino ante Consecrationem, & dicens Luc. 22. v. 19. Hoc facite in meam commemorationem; cui consonat Apostolus 1. Cor. 11. v. 24. & 25. Et gratias agens sicut & dixit: Accipite & manducate: Hoc est Corpus meum, quod pro vobis traditur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam cenavit dicens: Hic calix novum Testamentum est in meo Sanguine; hoc facite, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.

Quæ utique verba sic interpretatur Divus Cyprianus in Epistola supra citata: Quod si & à Domino præcipitur, & ab Apostolo eius hoc idem confirmatur & traditur, ut quotiescumque biberimus in

Objectio solvitur.

Quæ significatio sit de essentia Eucharistiæ.

50. Mixtio aquæ non est præcepta à Christo.

Thémis.

cùm tale præceptum nullibi exprimitur.

Luc. 22.

1. Cor. 11.

D. Cyprian.

commemorationem Domini, hoc faciamus, quod fecit & Dominus; invenimus non observari à nobis, quod mandatum est, nisi eadem, quae Dominus fecit, nos quoque faciamus, & calicem Domini pari ratione miscentes à divino magisterio non recedamus. Quid clarus dici poterat?

Resp. sed contra Aquarios, qui vinum non ponebant in calice; non autem contra communem Ecclesiae doctrinam, quae pro materia essentiali agnoscit vinum, miscendum aqua ex praecepto Apostolico. Quod autem Cyprianus ibi loquatur de praecepto Christi, consecrandi vinum, & non solam aquam, patet ex his verbis ejusdem Epistola: Miror, inquit, satis unde hoc usurpatum sit, ut contra Evangelicam & Apostolicam disciplinam quibusdam in locis aqua offeratur in Dominico calice, quae sola Christi Sanguinem non possit exprimere.

Profecio indubitatum esse debet apud omnes, illa verba Christi: Hoc facite in meam commemorationem, non esse intelligenda, nisi de his, quae erant de substantia Sacramenti & Sacrificii, ut patet in multis accidentalibus circumstantiis, id est, quae moraliter non mutant substantiam facti, seu moraliter non mutant substantiam rei à Christo consecratae. Sic v. g. fermentum non extrahit à ratione panis, & ideo panis fermentatus valet (imò licet in Ecclesia Graeca) quamvis Christus in azymo consecrasset.

Similiter ergo in praesenti, valet vinum impermixtum, non obstante facto Christi, quia impermixtio aquae non extrahit à ratione vini; & consequenter valeret vinum aqua mixtum, etsi Christus in vino puro Sacramentum instituisset; quia illa mixtio non mutat moraliter substantiam vini, imò licet Consecratio in vino puro, nisi Ecclesia praecipisset mixtionem.

Aliud esset, si loco vini apponeretur lac, mel, aut sola aqua, vel si farina foret subacta butyro, faccaro, aqua rosacea &c. haec enim sunt vel physice, vel saltem moraliter diversa substantia ab illa, in qua Christus primùm consecravit.

Et sane ipse Cyprianus in Epistola citata clarè indicat, quòd non omnia eadem, quae Christus fecit, nos quoque facere debeamus. Verba ejus sunt: At enim non mane, sed post cenam mixtum calicem obtulit Dominus. Numquid ergo Dominicum post cenam celebrare debemus, ut sic mixtum calicem frequentandis Dominicis offeramus?

Respondet: Christum offerre oportebat circa vespeream diei, ut hora ipsa Sacrificii ostenderet occasum & vespeream mundi &c. Nos autem Resurrectionem Domini mane celebramus. Et quia Passionis eius mentionem in Sacrificiis omnibus facimus (Passio est enim Domini, Sacrificium quod offerimus) nihil aliud quam quod ille fecit, facere debemus; puta quoad substantiam rei; non autem quoad omnes circumstantias accidentales, alioquin sibi ipsi in illis verbis contradiceret.

In eodem sensu interpretatur verba aliorum Patrum, aut Conciliorum, quae contra communem sententiam proferuntur; ut videlicet nihil aliud velint, quam ex praecepto divino & necessitate Sacramenti vinum in calice esse offerendum, & non puram aquam, aut aliam, moraliter, vel physice, substantiam v. g. lac, mel, &c.

Sic intelligo verba Carthag. III. cap. 24. *Ut in Sacramentis Corporis & Sanguinis Domini nihil amplius offeratur, quam ipse Dominus tradidit, hoc est, panis & vinum aqua mixtum, nec amplius in Sacrificiis offeratur, quam de avis & frumentis.*

In Concilio Africano cap 4. (inquit Card. Lugo disp. 4. sect. 2. n. 32.) eadem verba habentur, & redditur ratio illius decreti his verbis: Primitiae verò, seu mel, & lac quod uno die solemnissimo in infantium mysterio solet offerri, quamvis in altari offerantur, suam tamen habeant propriam benedictionem, ut à Sacramento Domini Corporis & Sanguinis distinguantur. Attamen cum multa sint Concilia Africana, in nullo illorum, quae vadere potui, verba ista, vel similia reperio. Fides ergo maneat penes Auctorem.

Lego Canonem 3. Apostolorum, qui sic habet: *Si quis Episcopus aut Presbyter praeter ordinationem Domini, alia quadam in Sacrificio offerat super altare, id est, aut mel, aut lac; aut pro vino siceram, & consecra quadam, aut volatilia, aut animalia aliqua, aut legumina, contra constitutionem Domini faciens, congruo tempore deponatur.*

In Concilio autem Aurelianensi IV. cap. 4. ita scriptum invenio: *Ut nullus in oblatione sacris calicis, nisi quod ex fructu vineae speratur, aqua mixtum offerre praesumat; quia sacrilegium indicatur, aliud offerri, quam quod in mandatis sacratissimis Salvator instituit.*

Ubi cum audis: *Sacratissimum mandatum Salvatoris, cogita vel per ly aliud, intelligi substantiam specie distinctam à vino aqua mixto; vel certe mandatum Christi latius accipi pro exemplo ejus, aut providentia divina, qua fit, ut Ecclesia sic ordinet, secundum illud Leonis Papae Sermonem 4. de Quadragesima: Magna divina institutionis, id est, providentiae, salubritate provisum est, ut 40. nobis dierum exercitatio mederetur.* Loquitur de jejuniis quadragesimali.

Concordat illud Christi Joannis 13. v. 14. & 15. *Et vos debetis alter alterius lavare pedes. Quo debito? Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis: ad exercitium utique humilitatis, non ex stricta & rigorosa obligatione.* Unde praemisera eodem vers. 14. *Si ergo ego lavi pedes vestros Dominus ac Magister &c.* Quis autem ignorat magistros, qui in scholis docent, praecceptores appellari, eorumque doctrinam praecceptum?

Docuit itaque Christus facto & exemplo suo, aquam miscendam vino in calice: quam doctrinam sapientissimi Magistri, Ecclesia Sancta, quam esse

neque ex facto Christi colligatur

2. verba calicis ejus Luc. 22. de substantialibus sunt intelligenda:

adeoque valet vinum impermixtum.

Non omnia enim quae Christus fecit, nos facere debemus.

secundum D. Cyprianum.

Explicatur verba aliorum Patrum de oblatione solius siceram, &c.

Carth. III.

Africanum

Can. 3. Apost.

Aurelian. IV.

vel mandatum Christi latius accipiunt pro eius exemplo.

Leo Papae

Joan. 13.

54. Docuit Christus facta & exemplo suo in calice: quam doctrinam sapientissimi Magistri, Ecclesia Sancta, quam esse

Sancta, Catholica, & Apostolica, Capitis sui inhaerens vestigiis, membris omnibus; ad id muneris specialiter deputatis per sacram Presbyteratus Ordinationem, proposuit; idque sub gravi obligatione, ut habet communis ac certa Theologorum sententia, & colligitur ex Rub. Missalis Tit. de Defectibus cap. 4. n. 2. Si, inquit, vinum ceperit acrescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel mistum de visis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis, conficitur Sacramentum, sed consciens graviter peccat.

Inter actiones namque, ad essentiam Sacramenti non pertinentes, haec potissima est, & proxima iis, quae sunt de essentia; non praecise secundum se, sed propter representationem seu significacionem, tum Dominicae Passionis, tum effectus hujus Sacramenti, qui est unio populi Christiani ad Christum.

Certe si communicio post comestionem, etiam minima quantitate, omnium iudicio est peccatum mortale, multo magis omisio hujus ceremoniae, quae ex antiquissima traditione in tota Ecclesia observatur, & graviores, imò gravissimas habet rationes. Unde si quis oblitus fuisset aquam apponere, & ante Consecrationem calicis recordaretur, ut habent Rubricae supra n. 7. Statim ponat eam: secus si tantum advertat post Consecrationem; quia, ut ibidem dicitur: Non est de necessitate Sacramenti, & nihil non consecratum, miscendum est consecrato, praesertim contra receptum Ecclesiae usum.

Qui usus praeterea docet, non sufficere, quod aqua miscetur vino in dolio, sed quod debeat misceri in calice; siquidem illa mixtio facienda est per modum ceremoniae. Et ideo signanter dixi in Conclusionem: *Miscenda est in calice.*

Qualis, & quanta? Resp. naturalis, & modicissima. Naturalis quidem, ut demonstrat praxis universalis Ecclesiae, & manifestè colligitur ex Rubricis supra allegatis, ubi docent graviter peccare, qui consecrant vinum mixtum aqua rosacea seu alterius distillationis. Arbitror, quia non est simpliciter & proprie aqua, qualis tamen exivit de latere Christi, teste Innocentio III. cap. In quadam 8. de Celeb. Missarum ibi: *Restat igitur, ut qualicumque fuerit illa aqua (quae de latere Christi profluxit) sive naturalis, sive miraculosa, sive de novo divina virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta, proculdubio vera fuit.*

Alioquin, ut paulò superius dicit: *Neque per hoc posset vero argumento probari, quod in Sacramento Eucharistiae admiscenda sit aqua vino (utique naturalis) si de latere Christi non aqua, sed phlegma profluxisset.*

Modicissima autem, terminus est Concilii Florentini, quo revocat constitutionem Concilii Tridentensis cap. 19. quae est talis: *Non debet in calice Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri: sed utrumque permixtum, quia utrumque ex*

latere eius profluxit: sed sic ut duae partes sint vini, tertia vero aqua; quia maior est Maestas Domini, quam fragilitas populi, qui per aquam designatur.

Putat Lugo supra n. 38. Concilium illud Provinciale non fuisse ab Ecclesia universali, seu à Pontifice approbatum; quod si verum sit, siue falsum, certè nullum exinde sumitur fundamentum asserendi, et si tertia pars calicis esset aqua, totum mixtum ante conversionem aquae in vinum, adhuc fore materiam aptam Consecrationi; estò in illa Provincia sic practicerint, quia vinum adeò praestans, ut duae partes tertiam partem aquae in se possent facile convertere.

De cætero cum vinum in aliquibus regionibus valdè tenue sit, merito Ecclesia ordinavit modicissimam aquam (sint liberè sex, aut septem stillae, vel, ut Lugo supra, quinta, aut sexta pars) propter periculum corruptionis substantiae vini per copiosorem aquae admixtionem; & ex consequenti periculum invalidae Consecrationis.

Adde, per notabilem excessum vini super aquam, melius significari excessum quasi infinitum divinae majestatis super fragilitatem populi; citiusque aquam in vinum converti, alioquin non convertendam in Sanguinem, ut communior & probabilior habet opinio, quam examinandam, propono his verbis:

CONCLUSIO VI.

Aqua, vino in calice admixta, non convertitur in Sanguinem, nisi prius fuerit conversa in vinum.

St Scoti 4. dist. 11. q. 7. n. 2. ibi: *Quia etiam quando apposita est (aqua) non convertitur in Sanguinem, nisi prius sit conversa in vinum.* Divi Thomae 4. dist. 11. q. 2. art. 4. quaestiuicula prima, & tertia parte q. 73. art. 8. aliorumque communiter tam Antiquorum, quam Recentiorum, exceptis ferè Patribus Societatis.

Et videtur eam amplecti tamquam veriorè & probabiliorè Innocentius III. in cap. Cum Martha de Celeb. Missarum; ubi relatà triplici opinione Scholasticorum; Prima, asserentium vinum & aquam, quae miscentur in calice, divinà virtute mutari in Sanguinem; & aquam, quae fluxerunt de latere Christi, utique vinum in Sanguinem, aquam in aquam; Secunda, existimantium aquam cum vino transubstantiari in Sanguinem, cum in vinum, inquit, transeat mixta vino, licet physici contrarium assererent, qui aquam à vino per artificium posse asserunt separari; Tertia, dicentium; quod aqua non transit in Sanguinem, sed semper remanet prioris vini accidentibus

56.

Sine liberè sex, aut septem stillae, vel, ut Lugo, quinta aut sexta pars.

Contra Lugo supra

57. Conclusio hac est Scoti. D. Thomae aliorumque communiter.

eamque approbat Innocentius III. in cap. Cum Martha.